

Kristiina Davidjants augustis 2004.

KRISTIINA DAVIDJANTS

Kristiinat pidas Veste Paas oma mantlipärijaks. Kui Veste suri, võttis Kristiina üle tema arhiivi ja hakkas pidama ka tema asemel filmiajaloo loenguid, ülikoolis oli ta juba enne seda õppejõud. Praegu õpib ta magistrantuuris, kuid ei tööta sellest õppeaastast enam põhikohal, ju ta leidis, et õpetamine ei klapi.

Dokumentalistina, kui ta on kätte saanud materjali, siis nokitseb ta senikaua, kuni leiab sobiva lahenduse. Ja ta ei kardaks kolleegide abi kasutada.

Kriitikuna on tal olemas oma mõtted ja ta on analüüsivõimeline, ta tabab naela pead. Igal juhul üks võimekamaid noorte kriitikute hulgas.

Ja Kristiina ei ole veel lõplikult välja kujunenud, ta on oma tee alguses, tal on perspektiivi nii kriitika alal kui ka filmide tegemisel.

Nii iseloomustab Kristiinat tema õpetaja ja kolleeg professor **Rein Maran**.

Kristiina Davidjants on sündinud 9. detsembril 1974. aastal Bakuus. Tema isa **Artem** on Bakuus sündinud armeenlane, ema **Inge** Riias sündinud eestlanna – üks Kristiina vanaisadest on lätlane. Tema vanemad kohtusid Tallinnas ja abiellusid õige varsti. 1974 oli isa Bakuu kandis sõjaväes, ema läks talle külla ja nii on see linn Kristiina sünnipaigaks. Alla aastasena sai tema koduks aga juba Tallinn.

Sugulasi on tal ka Armeenias, juured pärinevat hoopis Iraanist, üks vanaemadest on Karabahhist.

Isa töötas pikka aega pedas vene keele kateedris, ka ema oli samas ülikoolis. 1990. aastatel hakkas isa kirjastama õpikuid, ema tegeles tõlkimisega. Isa firma „Pangloss“ oli Kristiina viimase filmi „**Intiimne linn**“ üks tootjaid; Pangloss oli mäletatavasti õpetlane Voltaire'i

„Candide'is“. Ema juhatab praegu oma tõlkebürood.

Kristiinal on kaks õde ja üks vend: 25-aastane **Jaana** töötab disainibüroos ja õpib EKA magistrantuuris, 21-aastane **Brigitta** tudeerib muusikateooriat ja viieteistkümnene **David** õpib põhikoolis.

Kristiina kodus räägiti algul kahte keelt, enne kui isa sai eesti keele selgeks. Kuid ta käis eesti lasteaias Kaubamaja juures. Tollest ajast on talle meelde jäänud, et ta tekitas enda arvates psühhotrauma praegusele peda filmi ja video eriala lõpetajale **Peter Murdmaale**, väites, et näärivana ei ole olemas. Kasvataja lohutas seepeale poissi, et on ikka olemas, ja tuleb varsti.

Kristiina õppis Tallinna 1. keskkoolis prantsuse keele eriklassis, samas koolis olid käinud ka ema ja tädi. Tema pinginaaber oli praegune telerežissöör **Elo Selirand**. Elo meenutab: *Ma tunnen teda 22 aastat, seepärast on väga raske tema kohta midagi lühidalt öelda – me tegime koolist poppi, vedelesime tema vanaema pool ja vaatasime ühel esimesel Eestisse saabunud VHS-makil „Tomi ja Jerry“ ja Bergmani filme. Kui teised fännasid poistebände, siis tema omas märgatavat kogust „Police'i“, Stingi, „Rolling Stonesi“ jms helikandjaid. Ta oli silmapaistvalt ühiskondlikult laisk, kuigi on osalenud ühes taidlusepisoodis, mängides Sinihabeme naist, ning käinud näiteringis ja kunstikoolis. Ta oleks väga hea näitleja, kui ta poleks nii laisk ja suudaks end sundida, ning ta on tunduvalt üle keskmise andekas maalikunstnik.*

Raadiomajas töötamise ajal valetasin ma ta korduvalt Mai Maasikaks, sest valvurid ei suutnud ta nime õigesti kirjutada. Tal polnud puberteeti, st tujutsemist, kirgi jms, mille pärast piinlik oleks, ta on terve elu täiesti talumatu osavusega kulgenud.

1. keskkool jääb aastatesse 1982 – 1993. *Ma olin tasane õpilane, eriline mäsaja pole ma kunagi olnud. Probleeme koolis ei olnud, algul õppisin hästi, pärast mitte eriti hästi. See on pealispinnalisele edule orienteeritud kool, paljud asjad olen saavutanud just kooli kiuste. Hakkasin üles ehutama oma alternatiivmaailma: raamatud ja filmid. Mulle tuli kasuks vene keele oskus – meil oli kodus hulganisti filmiteooria raamatuid ja stsenaariumide kogumikke, käis „Iskusstvo kino“; ema ja läti vanaisa olid kirglikud filmihuvilised. Film on mind huvitanud lapsest peale, avastasin Bergmani ja Bertolucci, pärast „1900“ vaatamist olin mitu päeva veendunud kommunist. Lugesin De Sica stsenaariumi, kuigi filmi polnud tollal kusagilt saada. Eriti vaimustas mind just 1970. aastate filmikunst.*

Parimad sõbrannad on siiani jäänud keskkooli ajast, kuid ega tal kellegagi eriti oma mõtteid ja emotsioone ei olnud jagada, ema oli ainuke. Viis-kuus aastat hiljem muutus kõik, kui ta läks Tallinna Pedagoogikaülikooli filmi ja video eriala õppima. Enne seda proovis ta mõnda aega Humanitaarinstituudis ajalugu tudeerida ja käis tööl.

Peda aeg jääb aastatesse 1996 – 2001. *Vastuvõtmisel püüdsid kõik tõestada, kui võrd neid huvitab dokumentalistika (see kursus pidi olema dokfilmi suunitlusega). Mina ei olnud endas kui filmitegijas üldse kindel, ütlesin, et rohkem huvitab mind filmiteooria. Arvan, et meie kursusel tuli mitteid, kellel on muud ambitsioonid kui dokumentalistika.*

Rein Marani kohta ütleb Kristiina ainult kiitvaid sõnu: ta oskas kursusele valida väga erineva seltskonna, oli õpetamisel äärmiselt diskreetne, kuulas tudengi alati ära ja andis pädevat nõu. Teine, kelle kohta Kristiina rohkesti soojem sõnu ütleb, on **Veste Paas**. Ta olevat olnud üks väheseid, kellel oli õpetamisel mingigi kindel metoodika teadmiste edasiandmisel. Väga hea režissöör võivat sageli olla üpris kehv pedagoog. Õp-

pejoudude ja ressursside piiratus andis koolis tunda, eriti selge vahe koolide võimalustes ilmnes aasta tagasi Helsingi ülikoolis end täiendades.

Kui esimesel kursusel ei suheldud omavahel kuigi palju, siis lõpuks kujunes välja mingi ühine vaimsus, kuid mitte kambamentaliteet, sest kõik olid liiga erinevad ja tugevad isiksused. Kristiina kursusekaaslasteks olid tänaseks nime teinud **Andres Maimik**, **Arbo Tammiksaar**, **Raimo Jõerand**, **Anri Rulkov**, **Karol Ansip**, **Siiri Timmermann**, **Tõnis Haavel jt.**

Kursusekaaslane **Karol Ansip** räägib: *Kristiinaga seob mind peale selle, et tudeerisime ühel kursusel, veel kaks vastandlikku kiindumust: nendeks on pikad jalutuskäigud ja kinosistumine. Juhuslikult trehvates ja sihitult mööda tänavarägastikku ekseldes libiseb meie vestlus üle kohaliku elu karikatuursete seikade ja grotesksete sündmuste. Kristiina siiras intensiivsus, üldistusel rajanev pehme huumor ja kaastundlik toon dekonstrueerib tavapärased kõmujutud ning annab neile lohutava sügavuse... Kino seevastu on hea koht vaiki olemiseks. Ilmselt on meile mõlemale sümpaatne jalutuskäikude väikesemõõduline intiimsus ning kino suurejooneline vaatemäng.*

Sügisest võtab Karol üle Kristiina filmiajaloo loengute tsükli. Kristiina pidas loenguid kaks aastat – see oli meeletu koormus pärast Veste Paasi haiglasse minekut. Õpetades avastas ta endale tummfilmi, **Chaplini** kui suurepärase näitleja, **Jean Vigo** loomingut, hulga filme, mis tehtud enne Teist maailmasõda. Kõige rohkem võis loengutest kasu olla talle enesele, leiab Kristiina. Nii näitas ta vara hommikul **Akira Kurosawa** „**Rashomoni**“, kus filmi ajal kolmest kohaletulnust kaks tüdrukut tukkusid ja kolmas vaatas ühe silmaga, ning ta avastas järjekordselt, milliseid suurepäraseid filme on tehtud.

Nüüdsest tahab Kristiina pühendada end filmitegemisele. Teisel kursusel

võttis ta üles koreograafiakooli sisseastumiseksameid, ilmselt on tal ühed viimased kaadrid **Mait Agust**. Kolmandal tegi ta lühifilmi „**Antikehad**“ (2000), kus kaks tüdrukut käivad mööda linna ja landivad mehi, kuni muutuvad kumminukkudeks. *Film on üles ehitatud kontrastidele ja üks väheseid, kus operaatori ja režissööri töö on kooskõlas. Vahetuvad vaatepunktid – mehe ja naise (antikehade?) oma. Kusjuures kaamera vaatleb peategelasi enamjaolt meeste vaatepunktist. Ka naised näevad ennast kui seksiobjekte: õnnestunud kujund peategelaste metamorfoosist kummist seksnukkudeks... Nukkude ilmumist võib vaadelda ka märgilisena: püüdleme küll vaimsete väärtuste poole, kuid lõpuks jõuame ikka samasse punkti tagasi. Nõnda on semiootikatudengid filmiüliõpilaste töid analüüsisid kokku võtnud „Antikehade“ sõnumi.*

Lõputööga „**Tere, kallis kodu**“ (2001) algas Kristiina koostöö õega, Brigittaga. Siin üritati leida vastust küsimusele, mida tähendab kellelegi kodumaa. **Brigitta** igatseb Armeenia järele, **Oskar** tahab Saksamaale elama minna, kolmas tegelane on kursusevend **Aleksei Aleksejev**, kes pärit Marimaalt, kuid jäänud pärast kõrgkooli elama Eestisse.

*Kristiina Davidjants sai oma valitud bakalaureusetööga maksimumilähedaselt hakkama. Ta tegi sooja filmi väga tõsistest probleemidest, suutis vältida nii neisse lootusetut uppumist kui ka häirivat pealiskaudsust. Ning tuleneb see ilmselt sellest, et ta räägib meile isiklikult läbi tunnetatud probleemidest. Nii resümeerib filmi oma arvustuses Kunstiakadeemia professor **David Vseiov**.*

Kristiina seni viimane film „**Intiimne linn**“ (2003) valmis samuti koos Brigittaga. Brigitta pidi lõpetama Vanalinna Hariduskolleegeiumi kooli ning teema lõputöö, kas eksami või uurimuse. Viimast valides jäi ta peatuma Tallinnas elanud ja töötanud **Sergei Dovlatovil** ning „**Kompromissil**“. See saigi Kristii-

Harri Rospu fotod

na filmi tõukeks. Tegemise käigus võttis ta muidugi juhtimise enda peale ja tegi intervjuud.

Vene kirjandust ja Dovlatovi loomingu põhjalikult tundev **Arvo Pesti** on kirjutanud: *Davidjantsi sümpaatne dokumentaalfilm on Dovlatovi Tallinna-seiklusi käsitleva jutustuse „Kompromiss“ kommentaarid. Taustaks läbimõeldult valitud ja suurepäraselt monteeritud kaadrid tollaegsest linnast. Film kajastab hästi ajastut, intervjuueeritavate jutud on sageli kantud nostalgias, kuid see on igati mõistetav. Noore režissööri suhtumine jääb meeldivalt neutraalseks hoolimata sissetungist filmi tegevusse. „Intiimne linn“ koosneb „Kompromissi“ tegelaste prototüüpide küsitlemisest ja taustade avamisest. Samas säilib doovlatovlik groteskne huumor, avaneb nõukogude intelligendi absurdne olemine.*

„Intiimne linn“ on olnud edukas. Moskva filmifestivalil näidati seda programmis „Ateljee“ koos **Tarkovskist**, **Dalíst** ja **Paradžanovist** tehtud

filmidega. Jerevani I filmifestivalil, kus armeenlased kogu maailmast olid oma loomingu välja toonud, võitis „Intiimne linn“ žürii eripreemia. Veel mitmele festivalile on film oodatud. Eelmise aasta eesti filmidest kokkuvõtet tehes hääletasid filmiajakirjanikud teose viie parema hulka.

Mullu pidasid Eesti Filmiajakirjanike Ühingu liikmed Kristiina Davidjantsi ka aasta parimaks filmiajakirjanikuks. Ta on viljakas, sõna valdav ja suurepäraste filmiteadmistega kirjutaja. Ise ütleb ta, et parema meelega kirjutab ta välisfilmidest. *Õelda Spielbergi kohta, et ta ei ole hetkel teinud oma parimat asja, ei tähenda režissöörile mitte midagi. Kuid siin me tunneme kõik üksteist, ja öelda, et ärge talle enam raha andke, see paneb sügavalt mõtlema. Võin ju talle endale tõe näkku öelda ja mitte võimendada seda ajakirjanduses. Üldse saavad tugevad tegijad kriitikas rohkem peksa kui nõrgad.*

Niisuguse topeltstandardi iseloomustamiseks otsib Kristiina näite varasemast, Dovlatovilt. Too kirjutas kusa-gil, et andis ühele lugupeetud inimesele, kes teda hindas, oma jutustused, et see kirjutaks retsensiooni – sellest sõltus avaldamine. Retsensioon oli pikk, põhjalik ja ülikriitiline. Dovlatov küsis, et miks nii, te ju hindate minu annet. Retsensent vastas, et kuna te olete nii andekas, siis ma ei saa teile teha allahindlust.

Üsna hiljuti selgus, et Avatud Eesti Fondi ja Eesti Filmi Sihtasutuse mai-kuus välja kuulutatud sotsiaalseid soorolle käsitlevate dokumentaalfilmide ideede konkursi võitjaks valiti **Kristiina Davidjantsi** filmiprojekt „**Tahan olla Carmen Kass**“, mille esitas stuudio „Kuukulgur Film“ ja mille produtsent on **Andres Maimik**. Konkursile laekus seitse projekti. 2005. aasta lõpuks valmiv film räägib teismeliste tüdrukute tulevikuunelmatest ning nende väärtushinnanguid kujundavast meediast. Noored tüdrukud unistavad Carmen

Kassi jalajälgedes modellitööstusse astudes maksku mis maksab kuulsaks saada. Filmis vaadeldakse kriitiliselt „eesti brändi“ – Eesti unikaalsus seisneb meie ilusates naistes.

Kaugemas plaanis on Kristiinal ka teine filmiprojekt – Skandinaavia naised eelmise sajandi algul misjonäridena Lähis-Idas. Mõte sai alguse ühe eestlanna saatusest, kes päästis 1915. aastal Türgi genotsiidi ajal palju armeenia lapsi. Praegu toimetab Kristiina „Ruudus“ moskvalase **Maksim Gurejevi** dokumentaalfilmi, mis räägib **Juri Lotmanist** ja semiootikast.

Kristiinal ei ole väga palju autoriteete, kellele ta alt üles vaataks. Mitmel korral on teda juhendanud **Urmas E. Liiv**, kes lõpetas **Arvo Iho** kursuse mängufilmide režissöörina. Urmas Eero ütleb: *Ei viitsi mina siin pikalt heietada Kristiina kohta. Vaid mõned märksõnad: eksootiline, eksootiline, eksootiline, juustesse varjuv, kahtlev, kõhklev, siuglev, eduka muinasjutu naispeategelane.*

SULEV TEINEMAA